

פרי ביכורים

חידושי הלכה והגות משולחנו של מורינו הגאון רבי יצחק מאיר הגר שליט"א

רב ומו"צ דקהילת חניכי הישיבות רמת בית שמש ב'

י"ל ע"י מכון תורה ברמה רמב"ש ב' הערות ושאלות pribicurim100@gmail.com

ל.ה.ו.-פרשת תזריע-מצורע-תש"פ

פרשת תזריע

אשה כי תזריע וילדה זכר

והק' בתפארת שלמה, מדוע לא נאמר אשה כי ילדה זכר. מהו כי תזריע, יעווי"ש בדבריו.

והנה רש"י מביא, אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף. ויעווי"ש בשפתי חכמים.

והנראה לבאר בזה, דסדר הבריאה היה מהדומם ביום א' וב' לצומח ביום ג' וביום ד' המאורות המשפיעים על הצומח ואחר כך החי עד המדבר שתפקידו להעלות את כל הבריאה, ולכן הוא נברא בסוף. ולכן באדם נאמר אשה כי תזריע כי לרוב חשיבותו של בריאת האדם כבר מרגע הזרעתו שנכנסת בו נשמה מתחילה חשיבותו, ומשום כך נאמר פרשתו ונברא בסוף ללמדנו כי האדם הוא מיוחד וחשוב בהיותו מדבר והוא נזר הבריאה ודיבורו קדוש מאד ולכן עליו להחשיב את כל היוצא מפיו שבזכותו עומדת הבריאה, וזהו שמיד אחר כך

מתחילה פר' מצורע שהאדם שלא החשיב מעלת היותו אדם והשחית פיו נהפך למצורע, ומצורע היה צריך לקבל עונש בפיו, רק בשל כך שהפה הוא שרש האדם הרי כל גופו תלוי בהבל פיו, ואם השחיתו כל גופו מצטרע.

כתוב בפרשתינו פרק יב פסוק ז-ח

והקריבו לפני ה' וכפר עליה וטהרה ממקור דמיה זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה.

וקשה מדוע נאמר זאת תורת היולדת מיד אחרי קרבן עשירה ולא לאחר כל הפרשה כשמסיים לומר את תורת היולדת העניה גם כן.

ובס' פנים יפות לבעל ההפלאה על פרשת צו כ' וז"ל, וכן נראה בכל קרבנות דכתיב בהן זאת תורת ג"כ דרשו כן שכולם מתקיימות אפילו בזמן שאין ביהמ"ק קיים ע"י עוסקו בהפרשה, ולזה נראה הא דכתיב בר"פ תזריע [יב, ז] זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה ובתר הכי כתיב ואם לא תמצא ידה די שה, היינו לפי הדרש זאת תורת דבזמן שאין בהמ"ק קיים מתקיים ע"י לימוד בפ' ובזה לא שייך אם עשיר אם דל ומוטב לקיים אפילו הדל בלימוד פ' קרבן עשירים דקי"ל [כריתות כח א] עני שהביא קרבן עשירים יצא כדלקמן, אלא דלכאורה קשה ע"ז דבפ' מצורע אחר פ' טהרת המצורע עשיר ודל כתיב זאת תורת אשר בו וכו' אשר לא תשיג ידו בטהרתו.

אך מצאתי בתורת כהנים שם [פ"ד] וז"ל תורת אשר בו נגע צרעת מלמד שעני שהביא קרבן עשיר יצא, נראה דמפרש לקרא זאת תורת אשר בו נגע צרעת היינו תחת הפרשה דקרבן עשיר שיוצא בו אף הדל אשר לא תשיג ידו, ולפי הדרש דקאי על לימוד הפרשה נכון יותר דהיינו דאמר קרא שתורת קרבן עשיר כיון שאין בו חסרון כיס מוטב שיצא בקריאתו אף מי שלא תשיג ידו, וכיון דבתחלת

הפרשה כתיב זאת תהיה תורת המצורע ללמד על העשיר בזמן הזה שיוצא בלימוד הפרשה, להכי כפל הדבר בסוף הפ' שאף הדל יצא בתורת הפ' דלעיל, והא דאיצטריך זאת תורת בכל הקרבנות היינו דאין לימוד זה מזה: עד כאן לשוננו.

ויעויי' עוד מה שכ' בעל המשך חכמה ליישב קושי' זו.

ובתשו' בנין שלמה סי' א' כ' ליישב, דהא במס' כריתות ט: ונדה מ. ילפי' דסגי בקרבן אחד ללידות הרבה, הרי שבאה התורה לומר שזאת תורת היולדת גם לעשירה שמספיק לה קרבן אחד ללידות הרבה.

ובשם מהר"ש מבעלזא זיע"א ראיתי שתירצו, שזאת תורת היולדת כי כלל ישראל צריכים להיות עשירים ואם לא תמצא זהו רק מצב של בדיעבד.

ונראה לענ"ד ליישב, דהא הקרבת הקרבן בא על חטא שנשבעת שלא תלד כמבואר במס' נדה לא: ויעויי' בפירוש הרמב"ן כאן. וא"כ יש כאן הרי גם קרבן עולה שזהו השה וגם חטאת שזהו התור או הבן יונה, וא"כ למה יש שתי קרבנות. אלא שלפעמים נשבעת בפה ולפעמים בליבה כמבואר ברבינו בחיי כאן שנשבעת בליבה, ועולה באה לכפר על הרהור הלב והחטאת על השבועה בפועל בפה אם היתה.

והעולה הרי באה על הרהור הלב כידוע בריש פרשת צו, וביולדת היא קרבן שה כי החטא במחשבה יותר גדול כידוע שהרהורי עבירה קשין מעבירה, ולכן גם העולה כולה לה' כי פגם המחשבה גדול יותר, ואילו לחטאת בפועל די בתור או בן יונה, וזאת תורת היולדת לכפר על החטאים הללו. יעוי' כענין זה בסה"ק שם משמואל.

אך אם לא תמצא ידה די שה וכבר נפשה נכנעה מחמת העוני והמחסור שאין בידה למצוא די שה ויסורי העניות הכניעו אותה הרי שכבר כיפרה בכך על עוצם חטא המחשבה, ועתה הושווה חטא המחשבה לחטא המעשה ועתה די לשניהם בקרבן תור או בן יונה. והבן כי עמוק הוא.

פרשת מצורע

עון זה של לשון הרע חמור כל כך כלשונו הטהור של בעל האור החיים הק' בפרשתנו, שאין לך עון שמרחיק את האדם מקונו יותר מלשון הרע. והגר"ר מהמבורג בספרו מרפא לשון עמוד היראה דכ"ט: כתב וז"ל, עון לשון הרע גדול עד מאד כאשר ביארנו והר"ב של"ה ז"ל הביא שכל הצרות שעברו עלינו מיום בריאת העולם עד עתה גרם לנו עון לשון הרע. ע"כ.

וכ' מרן הח"ח בספרו שמירת הלשון שער הזכירה פרק שישי, וז"ל, ואל יפלא בעיניך ע"ז שהרי אנו רואין לכמה אנשים מדברים לשה"ר ואין להם שום נגע מצינו להם תירוץ ממדרש חז"ל שאמרו על פסוק שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו שומר מצרעת נפשו. וביאור הענין ראיתי מקצתו בספר נחל קדומים דידוע דכל מה שהקב"ה מעניש את האדם הכל הוא לטובתו כדי שינקה מעונותיו ולפעמים כדי שיעשה תשובה ולכן בזמן שהיה מקדש קיים והיה לנו כהן מטהר אם נכשל אדם בעון לשה"ר היה הקב"ה מביא עליו עונש הנגעים עד שיחזור בתשובה אך בזמן הזה אין כהן מטהר ואי אפשר לחזור ולהתנקות מהנגעים לכן הנגעים נשארים בנפש ואינם בולטים, והביא בשם ס' הקנה שעניות חשובה כנגעים.

וכעין דברי הח"ח כ' התולדות אדם מהרר"ז עמ' לד. ובתפארת ישראל בהקדמה למס' נגעים כ' וז"ל, ומימי תמהתי למה אין נוהגין כן בזמן הזה וזכרתי ימים מקדם שבילדותי הצעתי תמיהתי זו לפני הגאון הגדול מה' עקיבא אייגר זצוק"ל והשבני שגם הוא תמה על דבר זה ושאין לו תירוץ המתקבל על הדעת ובתפא"י עצמו כ' כתי' הח"ח.

והרדב"ז על הרמב"ם בהל' תרומות ה"ט כ' דאין נגעים בזמנינו כי בעי' תגלחת מצורע ואין כהן מיוחס שיעשה זאת, ובתשו' בית יצחק יו"ד סי' קיג כ' הביא דבריו והוסיף עוד, דחסר לנו בגדי כהונה שאין לנו היום. והאור שמח בהל' טומאת צרעת פי"א כ' דיתכן שהשתנה צבע השני תולעת כמו שהשתנה מראה התכלת ולכן לא נוהגים הנגעים. אכן כתב בס' דור ישרים בשם דודו בעל סדרי טהרות

(איזביצא) שמחלת הסרטן בעור ל"ע היא נגע השאת ואין להסירה משום דאסור להסיר נגע צרעת אלא רק אם היא בבית הסתרים שאין בה את האיסור, וצ"ע מדוע לא נדחה האיסור מפני פיקוח נפש כשאר איסורים.

אכן מעיקר הדין כ' הרמב"ם שדיני צרעת נוהג אף שלא בפני הבית, ומהפסיקתא בפר' שמות איתא דאמר ר' יוחנן שאין הנגעים נוהגים אלא רק בפני הבית. ובתו"כ איתא כהרמב"ם. ולענ"ד מה שאנשים סובלים בימינו כה רבות מפחדים וטרור ובעיות נפש ונעים ונדים הוא בעוון לה"ר והוא כנגעים המוציאים את האדם ממקומו הראוי לחוץ למחנה.

בנגעי אדם ובתים יש שתי צפורים חיות ואילו בנגעי בגדים אין טהרת ציפורים. מדוע, מה גם שציפורים חיות הם משום שמפטטות ומטהרות על חטא לשה"ר ומה הפטוט שהיה בבתי שקיבלו נגע.

והנראה בזה, ששלושה סוגי לה"ר הם,

א' המדבר עם חברו ועל זה באים נגעי אדם וטהרת ציפורים המפטטות זו עם זו.

ב' המדבר עם עצמו רע על חברו, והיינו שאינו דן לכף זכות אם רואה את חברו חוטא, וכמו שכ' הח"ח שזהו הגורם לדבר לה"ר, וזהו נגעי בגדים שחופין את האדם המדבר עם עצמו. ולכן אין שם ציפורים כי לא פטפט עם חברו.

ג' נגעי הבתים כנגד אדם הזהיר בעצמו מאיסור חמור של לשון הרע, אבל לא נזהר על בני ביתו, ובביתו מדברים לה"ר ולכן מקבל הבית נגע, ויש להביא את הציפורים המפטטות כנגד מה שפטטו בבית.

